

Jak dobrze podsumować wspólną służbę?

hm. Jakub Lasek

Po zrealizowaniu wspólnej służby w drużynie, gromadzie, patrolu czy zastępie nadchodzi ważny moment satysfakcji i radości z przeprowadzonych działań. Warto w takim momencie wykorzystać tę pozytywną energię, zaprosić do spotkania się i do refleksji nad odbytą służbą. Dobrze przeprowadzone podsumowanie może dać nam nie tylko cenne wskazówki na przyszłość, ale także refleksję co nam to dało zarówno indywidualnie, jak i zespołowo. Bo przecież dobra służba, to nie tylko dawanie innym, ale też własny rozwój i samodoskonalenie się w trakcie jej wykonywania.

Jeżeli realizowaliście służbę w ramach instrumentu metodycznego zwanego tropem, tym bardziej jego naturalnym elementem dla każdej z metodyk jest podsumowanie w gronie realizujących go osób, a następnie przedstawienie podsumowania na forum całej drużyny i gromady. W każdej metodyce, będzie to wyglądało trochę inaczej:

Zuchowa – Najważniejszym elementem podsumowania jest zorganizowanie pogadanki w Kręgu Rady w celu pokazania zuchom, że były to realna działania, a nie tylko zabawa. By zuchy dostrzegły zmianę jaką zrobiły, a nie tylko samo działanie, które dawało im radość. Warto przy okazji proponowania kolejnych tropów, wybrać również te z pożytecznymi pracami, by zuchy miały możliwość podjęcia innych służb. Najważniejsze by z Waszych podsumowań w gronie całej gromady, zuchy zapamiętały, że same mogą robić coś na rzecz innych, dzielić się z innymi swoją energią i radością. Pomocne może być tu również nawiązanie i odwołanie się do Prawa Zucha.

Harcerska – Zastęp, który realizował trop ze służbą, powinien najpierw w swoim gronie ją podsumować. Pomocna tu może być obecność przybocznego czy drużynowego, by wesprzeć zastępowego w zadaniu odpowiednich pytań, które skłonią do refleksji nad efektami służby i tym co ta służba dała każdemu z członków zastępu. Warto wyjść od założonego celu, jego osiągnięcia i czy każdy dołożył się do jego realizacji. W kolejnym etapie można przygotować podsumowanie w formie wystąpienia - pochwalenia się swoimi osiągnięciami na forum drużyny. Po jego wysłuchaniu rada drużyny akceptuje i zamyka próbę na dany trop.

Starszoharcerska – W tej metodyce forma podsumowania może być dobrowolna i wybrana przez zastęp. Ważne jednak, żeby była aktywna i zawierała w sobie informacje o wszystkich działaniach podjętych w ramach realizacji próby na dany trop. Pomocne mogą być też sugerowane pytania umieszczone pod koniec tego artykułu, by użyć ich jako inspiracji do wspólnej dyskusji w zastępie. Drużynowy czy przyboczni mogą pomóc zastępowemu w jej przygotowaniu, ale wcale nie muszą być obecni w momencie podsumowania. Ważne, by razem z całą drużyną, na jej forum, usłyszeli podsumowanie tropu tego zastępu. Po jego wysłuchaniu rada drużyny podejmuje decyzję o jego zamknięciu. Częścią tej decyzji jest też kwestia zaliczenia tropu poszczególnym harcerzom starszym, którą zastęp rozstrzyga na podstawie ich udziału w działaniach i wkładu w osiągnięty efekt.

Wędrownicza - Po zakończeniu realizacji służby zastęp, patrol czy cała drużyna podsumowuje wykonane działania zarówno zespołowo, jak i indywidualnie w zakresie odpowiedzialności każdego członka z jego zadań, udziału w działaniach oraz wkładu w osiągnięty efekt. Taką dyskusję może poprowadzić nawet kilku wędrowników i podzielić się jej obszarami/ tematami. Pomocne w tym mogą być pytania umieszczone na końcu tego artykułu. Można do tego wykorzystać też kartę tropu wędrowniczego, by również zastanowić się jak zrealizowanymi działaniami można zainspirować innych do służby (np. poprzez organizację zbiórki na ten temat dla młodszych harcerzy czy odwiedzenie lokalnych mediów). Po podsumowaniu, każdy podejmuje decyzję, który z członków powinien mieć ten trop przyznany. Decyzja ta powinna być zaakceptowana przez drużynę lub właściwy według jej konstytucji organ. W przypadku zdobywania przez wędrowników SWA (Odznaki Skautów Świata) na podsumowaniu powinien być obecny tutor SWA. Jeśli nie wiesz, gdzie takiego znaleźć sprawdź na stronie: <https://zhp.pl/sluzba/odznaka-skautow-swiate>

Podsumowywanie tropów czy też każdej służby na forum drużyny jest bardzo wartościowe, gdyż dzięki temu wszyscy jej członkowie mają wgląd w działania poszczególnych zastępów i dzięki temu mogą wzajemnie się inspirować. Fakt, że kolejne zastępy realizują służbę, będzie dodatkowo motywować pozostałych harcerzy do podejmowania się jej.

W gronie zuchów i harcerzy najważniejsze, by podczas podsumowania poczuli oni możliwość sprawczości i wpływu na otoczenie. Warto by byli świadomi, że ich postawa i działania mają wpływ na innych ludzi i dzięki temu mogą przekazywać dalej harcerski płomień braterstwa i służby. U harcerzy jest też ważne, by odpowiedzieli sobie na pytanie czy udało im się osiągnąć założony na początku cel, by poczuli swoją zespołową sprawczość i efekty zastępowej współpracy.

W przypadku harcerzy starszych czy wędrowników warto się pokusić o szersze i bardziej osobiste podsumowanie z nastawieniem na to jakie zmiany wywołała w nich ta służba w poszczególnych obszarach. W tym celu należy zorganizować w odpowiedniej atmosferze aktywną formę dyskusji, w której pomocne mogą być pytania z poniższych, trzech obszarów:

a) Uczucia - Jakie emocje towarzyszyły nam w trakcie służby, a jakie po? Czy bliskie są nam duma, poczucie spełnienia, sprawczości, bycia potrzebnym czy zainspirowanym? A może czujemy się zmęczeni, osamotnieni, niedocenieni lub sfrustrowani sytuacjami jakie miały miejsce w trakcie służby? Warto porozmawiać o naszych emocjach otwarcie i przekuć zarówno te pozytywne, jak i negatywne na wzmocnienie siebie na przyszłość.

b) Oczekiwania i potrzeby - Czy nasze oczekiwania znalazły odzwierciedlenie w rzeczywistości i zdobyliśmy nowe doświadczenia, które będą nam w przyszłości przydatne? Czy ta służba faktycznie spełniła nasze potrzeby rozwojowe, a także potrzebę dawania innym, tym czym chcemy się podzielić? Czy poznaliśmy nowe, różnorodne osoby i ich punkty widzenia oraz nowe obszary działania? Czy nasz potencjał został dobrze wykorzystany i zmienił otoczenie?

c) Samorealizacja - Jakie postawy i umiejętności wzmocniła w nas ta służba? Czy mamy w sobie więcej odwagi, wytrwałości i lepiej organizujemy swoją pracę? A może sprawdziliśmy się w roli liderów i nabyliśmy doświadczenia w braniu odpowiedzialności i rozwiązywaniu konfliktów? Jak sobie radziliśmy z nagłymi zmianami, stresem, działaniem z nowymi osobami i sobą samym?

To tylko przykładowe pytania i obszary z podsumowywania służby. Jeżeli chcielibyście wejść jeszcze głębiej w nie i zrealizować podsumowanie w aktywnej formie, możecie skorzystać z darmowej gry, gotowej do wydruku o nazwie Wygrywaj Wolontariat: <https://wygrywajwolontariat.pl/gras> opracowanej przez Pracownię Nauki i Przygody.

Po dobrze przeprowadzonym podsumowaniu, każdy czuje, że jego indywidualne zdolności sprawiają, że jest potrzebny i pomocny w swoim zastępie czy patrolu. Dodaje mu to poczucia własnej wartości. W dobrze zaplanowanej służbie, każdy wykonuje inne zadania, ale dzięki oparciu ich o różne indywidualne zdolności, uda się osiągnąć wspólny cel. By jednak to zauważyć, ważne jest przeprowadzenie podsumowania. Nie musi być ono od razu w bardzo rozbudowanej formie - najważniejsze, by po prostu o nim nie zapomnieć, bo bez niego, zuchy czy harcerze mogą nawet nie poczuć swojej sprawczości i ominie ich refleksja nad efektami wspólnej pracy. Możliwe, że bez tego nie będą zmotywowani do kolejnych działań na rzecz innych. Warto więc o tym nie zapomnieć.